

Ik zou wel willen, maar mijn sectie... – II – Wat kun je als gevorderd leraar doen?

1 januari 1979

Auteurs: [Dana Constandse](#), [Truus van den Heuvel](#)

Volume: [10](#)

Nummer: [1](#)

Pagina's: 2-6

Documenten

- [moer_jrg10_001.pdf](#)

ik zou wel willen maar mijn sectie een art ikel in twee delen door dana constandse
truus van den heuve l adviezen vooreen wat kun je als gevorderd leraar doen door
dana constand se m m v truus van den heuvel gevorderd leraar in moer 1978 5
schreef truus van den heuvel over wat je als beginnend leraar kunt doen als je ve-
randeringen op je school op gang wilt zetten dana constandse geeft een vervolg
op dat artikel wat kun je als gevorderd leraar doen belangrijke adviezen haal niet
te veel overhoop probeer experimenten op te zetten houd grondige evaluaties van
bepaalde onderdelen met je sectie stel minimumprogram ma s op en als dat alle-
maal niet lukt dan zou je eens aan noodoplossingen kunnen denken inleidin g
ideeen vurig wenste toe te passen tenminste dat dacht ik oprecht van mezelf maar
kennelijk vond ik herinner me haar nog goed ze was een lerares ik ze toch te
riskant was ik bang voor griezelige met een jaar of acht lese rvaring ze bezocht
con gevolgen wat er dan voor risico s aan verbonden ferenties en cursussen waar
ze nieuwe aanpakken waren was me niet duidelijk dat vroeg ik me leerde die haar
zeer aantrokken ze las artikelen niet eens af want voordat ik me er van bewust
waardoor ze nieuwe inzichten kreeg over het on kon worden verborg ik mijn angst
al achter de derwijs maar in haar lessen veranderde er niet ouderwetsheid van sec-
tie en schoolleiding veel ze praa tte wet met vrienden over die mo tot een dag dat
een van mijn vrienden zei dat hij derne ideeën en met iets van jalouzie kon ze ver-
best eens wat lessen van me wilde bijwonen want tellen van andere scholen waar
die ideeën toege hij zou erg graag zien hoe bepaalde theorieën van past konden
worden maar bij haar op school was mij er in de praktijk uitzagen het werd een
beet dat niet zo makkelijk want de sectie was zo je vrijblijvend gevraagd en ik wist
er voorlopig ouderwets en de schoolleiding zou het nooit onderuit te komen maar
het gaf me wel de stoot goed vinden jammer misschien moest ze wel die nodig was
om in beweging te komen eens een andere school zoeken ooit en toen vroeg ik dus
de rector toestemming om de leerlingen een paar keer de straat op te stu ik herin-

ner me haar nog zo goed omdat ik het ren voor een projectje het is lang geleden en zelf was er zijn jaren geweest dat ik bepaalde les hij zei zo soepel ja dat ik me akelig in mijn 2 hemd voelde staan op ons genomen en zouden bereid zijn geweest de klas in geval gerda zou verdwijnen over te als ik nu iemand hoor verklaren dat hij best an nemen 2 ders zou willen maar dat hij er bij zijn sectie niet mee aan hoeft te komen bekijk ik hem met het waarom is het voor een sectie makkelijker iets wantrouwen waarmee de waard zijn gasten be toe te staan als het duidelijk is dat het een ziet hebben die collega s echt de poot stijf ge onderzoekje is omdat een experiment niet be houden of is het ze niet eens gevraagd of is het dreigend is want het is terugdraaibaar en je ze wel eens gevraagd maar tussen neus en lippen dwingt je collega s niet om ook te veranderen zonder dat hun duidelijk kon worden dat het n atuurlijk is het nodig dat het experiment een echt gemeend was beperkte duur heeft dat er een duidelijke hypo these aan ten grondslag ligt en dat het goed geeva maar goed laten we aannemen dat je wel degelijk lueerd gaat worden b etreft het een ingewikkelde allerlei beleidsombuigingen aan je sectie hebt verandering dan kan het geen kwaad er wat over voorgelegd en dat je collega s er niets in zien en op schrift te zetten duidelijk moet steeds voor ook dat er naast de sectie afspraken nauwelijks op staan dat je eens wilt nagaan of een be p aalde ruimte is om eens iets anders met de leerlingen te aanpak nu echt zo desastreus is als velen vreze n doen wat dan te doen als je al een paar jaar op of dat hij juist een beter resultaat oplevert na die school lesgeeft en nu andere lesideeen zou tuurlijk moet ook bekeken zijn hoe eventuele willen toepassen zonder dat de plezierige sfeer schade voor de leerlingen door jou hersteld kan met je sectie verslechtert worden ook met de leerlingen moeten duidelijke afspraken worden gemaakt bij ingrij p ende afwij om te beginnen heb je het makkelijker dan de kingen van het gewone programma moet je ook nieuweling die zich nog moet waarmaken rekening met parallelklassen houden ik neem tenminste aan dat je een redelijk goede naam hebt verworven en dat de collega s best grondige evaluati e naar je willen luisteren alleen de meerderheid heeft nu eenmaal andere opvattingen dan jij of evaluatie is altijd zinvol als ze gebruikt wordt om heeft geen zin in verandering iets een volgende keer beter te doen daarom is hier volgen een paar recepten die ook weer een grondige evaluatie aan het eind van een naar eigen inzicht aangepast kunnen worden aan schooljaar een goede manier om tot verandering de situatie te komen als je bijvoorbeeld niet tevreden bent over het je exp er i ment eigen onderwijs in tekstverklaring in de vierde klas stel dan eens voor om met alle leraren die in ik bewaar goede herinneringen aan collega s die een vierde lesgeven het tekstverklaren uitvoerig te de sectie vroegen of ze een keer bij wijze van evalueren daartoe kan ieder opschrijven hoe hij experiment mochten afwijken van bepaalde af eraan gewerkt heeft hoeveel uur hij eraan heeft spraken mijn collega gerda erne heeft zo eens besteed of hij tevreden is met het resultaat of nagegaan wat er gebeurde als ze de leerlingen hij het prettige lessen heeft gevonden en de leer helemaal vrij liet in de keuze van de boeken voor lingen ook de kans is groot dat je collega s en de lijst ze dacht ermee te bereiken dat de leerlin jij wat van elkaar leren en ook dat er een planne gen met meer plezier dan voorheen voor het eind tje uitrolt om het t volgend jaar anders aan te examen zou-

den werken en ze hoopte dat de kwa pakken bij wijze van experiment bijvoorbeeld
liteit van de lijsten niet zo erg veel achteruit zou maar pas op ga nu niet alles van
het onderwijs in gaan er waren er in de sectie die het ergste vrees een jaar eval-
ueren dan haal je veel te veel ineens den maar gerda mocht haar gang gaan met
haar overhoop je eigen lessen evalueer je toch al wel vierde klassen met je leerlin-
gen natuurlijk dus dat zit wel goed een makkelijke beslissing voor de sectie omdat
de gevolgen bij het schoolonderzoek toch op haar in het algemeen kan het ook
voor een sectie die eigen hoofd terecht zouden komen jawel maar wel wil veran-
deren nuttig zijn niet te sterk van te we hadden ook de verantwoordelijkheid er-
voor voren alles vast te leggen soms spaar je erg veel 3 vermoeiend overleg uit als
je tamelijk globale minimump rogramm a plannen maakt voor een lesonderdeel
van het vol gend jaar maar dan wel na afloop uitvoerig be vaak blijven situaties
jarenlang bij het oude ter spreekt hoe het ging daaruit komen dan vaak wijl nie-
mand ermee tevreden is dat kan ook ko betere want concretere plannen voort men
omdat ons oordeel beinvloed wordt door de verwachtingen die we hebben van het
oordeel van over concreet gesproke n de anderen soms ben je het niet eens met
de doelstellingen het is al lang geleden we werkten met lodewick van een bepaald
onderdeel of van alle onderwijs en vonden literatuurgeschiedenis belangrijk maar
op je school maar je moet klein beginnen ken het was zoveel en nam zoveel tijd
toen stelde je ook dat verwarde kribbige gepraat over doelen een van ons voor om
te komen tot een minimum waarbij je het gevoel hebt dat zelfs zij die het met af-
spraak welke zaken mocht je verwachten dat je eens zijn niet begrijpen wat je be-
doelt wat je collega s hadden behandeld als je een klas van een eindeloos tijdver-
lies herinner ik me uit ver ze overnam we moesten daartoe eerst eens ieder schil-
lende besprekingen van mijn secties handi voor onszelf in ons eigen boek
aangeven wat we ger is het om eens voor te stellen dat jij een overbodig vonden
en wat beslist nodig daarna proefwerk ontwerpt waarin jouw doelen getoetst kon-
den we dan kijken of er overeenstemming te worden of dat iedereen een produkt
van een bereiken viel leerling een werkstuk of zo vermenigvuldigt ik werkte toen
in een heel heterogene sectie met waaruit zijn doelen duidelijker spreken dan
grote leeftijds en opleidingsverschillen de verba wanneer ieder ze alleen zou
vertellen dit alles zing was dan ook algemeen toen bleek dat we natuurlijk voordat
het lesgeven in het betreffende vrijwel steeds op dezelfde lijn zaten er waren on-
derdeel van start is gegaan van koers verande wel eens afwijkende meningen ik
verdedigde ren tijdens een race levert alleen maar breuken feith een collega vond
dat staving niet mocht op vervallen maar dan kwamen we er snel uit door de regel
toe te passen als maar een of twee men schoolboek vervange n sen voor een schri-
jver zijn komt deze niet in het minimumprogramma die schrijvers mag iemand dat
een verandering van schoolboek de hele dan best zo uitgebreid behandelen als hij
wil en sectie op een ander spoor kan zetten is bekend als zijn leerlingen het uithou-
den maar de colle hoewel als tot een ander boek is besloten zon ga s zijn tot niets
verplicht der dat precies tot ieder is doorgedrongen welke consequenties die meth-
ode voor zijn onderwijs bovenstaand voorbeeld is niet zo erg up to date heeft5 kan
dat vervelende gevolgen hebben maar nog steeds bruikbaar is de toegepaste me
collega s kunnen het gevoel krijgen dat ze erin thode laat eerst ieder voor zich

thuis zijn oor gestonken zijn ze gaan met stencils werken die deel vormen dit geldt met name als het een vak een samenvatting geven van de methode die ze onderdeel betreft waarbij de doelen bepaald zijn eerder gebruikten of ze blijven lesgeven zoals ze door traditie algemene ontwikkeling en persoon gewend waren en handelen daarmee dwars tegen lijke voorkeuren de bedoelingen van het nieuwe boek van ver bij de lesonderdelen waarvan men verwacht dat nieuwing is in zo n geval geen sprake de leerling er praktisch nut van heeft dient een in elk geval kan het nooit kwaad om de sectie minimumprogramma anders te worden vastge voor te stellen dat een of twee leraren eens een steld namelijk door na te gaan of bepaalde ver jaar met een ander boekje gaan werken waarbij onderstellingen nog wel kloppen de evaluatie een bijdrage kan vormen in de be sluitvorming en de ervaringen met het boek een zo hebben al heel wat secties blij verrast opgeke hulp kunnen zijn als alle leraren ermee willen ken toen ze hun collega s vreemde talen hadden gaan werken het oordeel van de leerlingen kan gevraagd welke grammaticale begrippen de leer hierbij ook een belangrijke rol spelen lingen nu echt bij nederlands moesten teren 4 e e n noo dopl o ss in g ik geef nog een voorbeeld ervan omdat het me destijds eerst verbijsterde daarna amuseerde een tenslotte wat te doen als er over een bepaald on mavo leraar vond het feit dat zijn leerlingen op derdeel niet te praten valt en jij ziet het nut er het eindexamen verhaaltjes moesten schrijven niet van in en wat belangrijker is ook je leerlin zo waardeloos dat hij ze een heel eind op weg gen vinden het niet interessant of nuttig hielp naar een voldoende door als volgt te werk in zo n geval kun je met je leerlingen overleggen te gaan hoe de klas er zo snel mogelijk vanaf kan komen iedere leerling schreef in de loop van de jaren een zonder dat er brokken worden gemaakt enige aantal persoonsbeschrijvingen en een aantal situa suggesties voor dit efficiënt behandelen staan al tiebeschrijvingen deze corrigeerde de leraar de in het eerste deel van dit artikel belangrijk is leerling kon dit materiaal goed bestuderen en daarbij ook dat de leerlingen begrijpen dat jullie dan was er bij de opsteltitels altijd wel een waar samen bezig zijn ruimte te scheppen voor wel bij hij een paar stukjes oud materiaal kon toepas nuttige of interessante zaken sen maar er is nog een mogelijkheid die ik voor met klem zeg ik nog eens dit zijn niveauverlagin beginnelingen wat hachelijk vind maar die oude gen waarvoor ik alleen begrip kan hebben als de rotten kunnen overwegen dat is de methode leerlingen daarnaast wel zinnige dingen geleerd van de verlaging van de eisen krijgen of wanneer de oplossing in feite zinniger is bijvoorbeeld een woordenboek laten gebrui ik herinner me een voorbeeld daa rvan nog leven ken bij schriftelijk werk dig er was eens een schoolonderzoek waarbij de leerlingen van een bepaalde lerares alleen maar ve rand e ren is pijnlij k achten negens en tien en veroverden op het mon deling ze hadden namelijk een honderdtal vra tot slot ga ik begrip vragen voor de sectie de an gen en antwoorden over de literatuurgeschiedenis deren die niet horen willen van je prachtige ver en hun lijst uit het hoofd mogen leren en wie nieuwingsplannen wie iets gewend is op een be zich van tien op het schoolonderzoek gestelde paalde manier te doen zal zelden op stel en vragen de goede antwoorden herinnerde kreeg sprong tot iets anders overgaan om te beginnen daa rv oor ook een 10 kost het iedereen moeite toe te geven al is het de andere klassen hadden les ge-

had van leraren maar aan zichzelf dat hij iets kennelijk niet goed die hun doelen veel hoger hadden gesteld die doet en dat hij het misschien al zijn leven lang vroegen naar eigen inzichten van de leerlingen en verkeerd heeft gedaan dat is een pijnlijke ontwerwachting en analyses van niet in de klas behandelde dekking en niemand stelt deze pijn op prijs delde werken om met bioom te spreken zij dan betekent veranderen een ongewisse situatie eisten niet of nauwelijks reproductie maar toe ingaan er kunnen dingen mislopen je komt voor passing of hoger de sectie had kennelijk problemen te staan waar je zo gauw geen oplossing vindt en welke sectie niet om bij haar te gaan voor weet de situatie is niet alleen onveilig meenschappelijke doelbepaling het niveau aan te maar neemt ook meer tijd en aandacht niet geven iedereen heeft zo'n behoefte aan onveiligheid niet iedereen wil extra tijd en extra aandacht op iets dergelijks waarbij parallelklassen en sectiegebrengen voor iets wat jij nou toevallig erg belangrijk noten zich terecht genomen kunnen voelen belangrijk vindt doel ik niet helemaal wie een doel verlaagt moet ten derde niet iedereen kan alles misschien toch wel aan niveaubewaking doen in dit geval vraagt jouw briljante idee wel een aanpak die had de lerares met de klas kunnen afspreken dat voor een ander niet te verwezenlijken valt ik iets wat ze wel zinvol of interessant vonden een weet zeker dat er ook veranderingen zijn waar jij scriptie bijvoorbeeld driemaal telde en het uit maar niet toe komen kan en wat heb je vaak het hoofd leren van literatuurkennis eenmaat niet een begrip voor jezelf want niveauperlagen en stoomcursussen die een laatste raad daarom doe het rustig aan stappen alleen om tijd te winnen zodat er ruimte voor stap maar blijf wel in beweging komt voor andere zaken 5 nore n 1 natuurlijk kun je een keuze maken uit de hiervoor genoemde strategieën van de jonge leraar dat moet je zeker doen als je collega's niet veel vertrouwen in je hebben ondanks of juist dankzij je jarenlange verblijf op de school zie moer 1978 5 ik zou wel willen maar mijn sectie wat kun je als beginnend leraar doen door truus van den heuvel m m v dana constandse 2 het resultaat was trouwens weinig schokkend de leerlingen weken niet drastisch af van de traditionele lijsten en van de gevreesde niveauperlaging was zelden sprake in de sectie zijn nu meer leraren die de leerlingen vrijlaten in de keuze van boeken voor de lijst alleen het aantal is voorgeschreven overigens weet ik niet in hoeverre de leerlingen zich werkelijk vrij voelen want de leraren geven best duidelijk aan waar hun literaire voorkeuren liggen 3 deze tip kregen we van mia verberne spinozaly ceum amsterdam 4 natuurlijk daarmee worden je doelen geoperationaliseerd 5 hoe een sectie een nieuw schoolboek kan kiezen een procedure daarvoor is bijzonder goed beschreven door ate van baaien hij m oest daar maar eens een publikatie van maken maar een stencil bij hem aan vragen kan ook prinses ireestraat 32 overasselt 6 een werkwijze om dit bij de vreemde talensecties na te gaan is te vinden in de lola ideeenmap die voor jaar 79 verschijnt 7 zie moer 1978 5 p 15 16 8 b s sloom e a taxonomy of educational objectives new york 1956 o